

ผลของกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์
 วิชาชีพครู ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
 THE EFFECT OF MORAL AND ETHICAL PROMOTING ACTIVITIES FOR
 PRACTICUM STUDENTS AT PATUMWAN DEMONSTATION SCHOOL,
 SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

ผู้วิจัย

มณีภรณ์ ทฤษณาวดี¹ และคณะ²

Maneeporn Trisanawadee

chawalitsk@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชนิดมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความพยายามและความอดทน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะโดยแต่ละข้อมีอำนาจจำแนกระหว่าง 2.100 ถึง 5.682 และในแต่ละด้านมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.617 ถึง 0.819 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908 ส่วนแผนการจัดการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ วันแรกพบ ปฐมนิเทศ การประชุมอบรมให้ความรู้ ครั้งที่ 1 การประชุมอบรมให้ความรู้ ครั้งที่ 2 การประชุมอบรมให้ความรู้ ครั้งที่ 3 และปัจฉิมนิเทศ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสถิติทดสอบ t (t-test dependent samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณธรรมและจริยธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพยายามและความอดทนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด
2. นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณธรรมและจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพยายามและความอดทนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด
3. การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม พบว่าคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความพยายามและความอดทน ที่มีคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิต การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ งานนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

²อาจารย์จ่านง สดคมขำ, อาจารย์ศิริลักษณ์ คงมนต์, อาจารย์ณัฐิกา ลีสกุล อาจารย์งานนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the effect of moral and ethical promoting activities for practicum students at Patumwan Demonstration School Srinakharinwirot University and also to give some suggestion to develop moral and ethical promoting activities for 34 practicum students at Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University during the second semester of school year 2555. The tools used for measuring moral and ethic of practicum students using 5 rating scale levels. The moral and ethic were measured in 4 areas, i.e. Effort and Endurance, Honesty, Discipline, and Public Mindedness. The questionnaires had discrimination between 2.100 to 5.682 and each area had reliability between 0.617 to 0.819 and had reliability as a whole 0.908. They were 6 activities management plan on moral and ethical promoting activities for practicum students, First day meeting, Orientation, First Knowledge Training, Second Knowledge Training, Third Knowledge Training, and Post training. Statistics used in this study were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

This research found that:

1. Before attending activities the students had moral and ethic at highest level. When considerioe in each area it was found that, practicum students had effort and endurance at high level. Honesty, discipline, and public awareness were at highest level

2. After attending activities, the students had moral and ethic at highest level. When considering in each area it was found that practicum students had effort and endurance at high level. Honesty, discipline, and public awareness were at highest level.

3. Corpaing moral and ethic of practicum students between before and after attending moral and ethic activities it was found that there were no significant different on moral and ethic between before and after attending moral and ethic activities, but the average of moral and ethic after attending moral and ethic activities were higher than before attending moral and ethic activities. When considering in each areas it was found that, there were no significant different on moral and ethic between before and after attending moral and ethic activities. Most practicum students had moral and ethic higher than before attending moral and ethic activities. Except effort and endurance, it was found that practicum students had effort and endurance higher before attending moral and ethic activities.

Keyword : Moral and Ethic of Practicum Students, Teaching Practicum, Practicum Students

บทนำ

การพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าขึ้นสิ่งที่สำคัญยิ่งคือการพัฒนาคนให้เป็นคนดี และมีคุณธรรมก่อนที่จะหันไปพัฒนาคนให้เก่งและมีคุณภาพ ดังนั้นคุณธรรมและจริยธรรมควรปลูกฝังและหล่อหลอมให้กับเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้ที่จะไปทำหน้าที่เป็นครูสอนเด็กนักเรียน และเยาวชนต่อไปในอนาคตโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เป็นภาคีวิชาสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีหน้าที่ในการร่วมผลิตบัณฑิตครู ซึ่งนิสิตบัณฑิตครูนั้นจะต้องมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 ส่วนชั้นปีที่ 5 นั้นนิสิตต้องมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู (ฝึกสอน) เป็นเวลา 1 ภาคเรียนซึ่งทุกๆ ปีที่ผ่านมาจะมีนิสิตครูมาฝึกสอนเป็นจำนวนมากโรงเรียนจึงเห็นความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ นิสิต เนื่องจากคุณธรรมนั้นก่อให้เกิดจริยธรรมและค่านิยม

ที่เหมาะสม ตลอดจนมีความสุข ความพอใจ คุณธรรมนั้น สร้างคนดีก่อให้เกิดคุณธรรมอื่นๆ และเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพนับเป็นคุณลักษณะสำคัญของคนประการหนึ่ง ที่จำต้องปลูกฝัง สร้างสม และดำรงรักษาเอาไว้ให้มีอยู่ในตัว (สมพร เทพสิทธิ์า. 2542: 3)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลการพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเป้าหมายสูงสุดคือการนำไปสู่ความอยู่ที่ดีมีสุขของคนไทย และเกิดการพัฒนายั่งยืนตลอดไป ตามแนวคิดที่คนเป็นพื้นฐานของการพัฒนา ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเสริมสร้างคุณภาพคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทน มีความเพียร มีวินัย มีสติ ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีพัฒนาปัญญา และความรู้ อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตนำไปสู่ความสงบสุข ดังที่ นฤมล โอสธานุเคราะห์ (2549: 10) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะทำให้อสังคมนั้นมีความเจริญก้าวหน้าด้านจิตใจเป็นสังคมที่สงบสุข เกื้อกูลกัน และเป็นสังคมที่ใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และประเทศชาตินั้น จำเป็นต้องปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลเป็นสำคัญ

ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิต มีทั้งความร่วมมือในการฝึกสอน ฝึกงาน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นแหล่งการจัดการเรียนการสอนนิสิตศึกษาศาสตร์ทุกระดับชั้น และร่วมค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ทางการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมทั้งเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ ผลงานทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย ให้แก่สังคม ถือเป็นพันธกิจหนึ่งของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งในการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย คือ คณะกรรมการงานนิเทศติดตามและประเมินผล อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์

พี่เลี้ยง ครูอื่นๆ ในโรงเรียน และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนจึงจะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ดังที่ นรา บุรณรัช (2540: 3) กล่าวว่า “นักศึกษาฝึกสอนจะมีสมรรถภาพในการเป็นครู และได้ทำหน้าที่เหมือนครูจริงๆ ในขณะที่ฝึกสอน ภายใต้การนำของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ที่มีประสบการณ์มาก่อน” นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการ งานนิเทศติดตามและประเมินผล ก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์

ในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูนั้นจะต้องเป็นไปตามจรรยาบรรณครูของคุรุสภา พ.ศ. 2539 ดังนี้ (1) ครูต้องรักศิษย์และเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริม ให้กำลังใจ ในการศึกษาแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า (2) ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ (3) ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ (4) ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ (5) ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ (6) ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ (7) ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู (8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ และ (9) ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ 2555: ออนไลน์)

ในฐานะที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูให้มีคุณภาพออกสู่สังคมเห็น

ความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อ ศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ใน การส่งเสริมพัฒนา หรือปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม อย่างยั่งยืนที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีสันติสุข อีกทั้งยังเป็นแนวทางใน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือปลูกฝังคุณธรรมและ จริยธรรมแก่ผู้เรียนในระดับการศึกษาต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิต ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

สมมติฐานในการวิจัย

คุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติหรือการกระทำของบุคคลที่ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือทั้งตนเองและผู้อื่น รวมถึงความรู้ สึกนึกคิด รู้ผิดชอบชั่วดีของบุคคล อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง และควบคุมความประพฤติของบุคคลที่แสดงออกทั้งกาย วาจา และใจเพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนา เช่น ความพยายาม และความอดทน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และจิตสำนึก สาธารณะ

2. นิสิต หมายถึง นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง การจัด กิจกรรมที่ทำให้นิสิตมีสมรรถนะด้านความรู้ เจตคติ และ ทักษะความสามารถพร้อมที่จะประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็น กิจกรรมที่ทำให้นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ ประสบการณ์ตรง มีโอกาสสัมผัสกับนักเรียนในโรงเรียน ตลอดจนบุคคลากรในโรงเรียน สามารถนำเอาทฤษฎีที่ เรียนมาปฏิบัติทดลองใช้ การใช้จิตวิทยาสำหรับนักเรียน การเลือกเทคนิค/วิธีสอนที่เหมาะสม การแก้ปัญหาต่างๆ ที่ได้พบเห็นซึ่งอยู่ภายใต้การแนะนำของอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ สามารถแก้ปัญหาได้ ด้วยตนเองมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นอันจะก่อให้เกิด ทศนะคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

4. คุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู หมายถึง การที่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประพฤติปฏิบัติหรือกระทำที่ถูกต้องดีงาม เพื่อประโยชน์ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือทั้งตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีความรู้ สึกนึกคิด รู้ผิดชอบชั่วดี สามารถควบคุมควบคุมพฤติกรรม ของตนเองให้แสดงออกทั้งกาย วาจา และใจที่ดีงามซึ่ง คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตประกอบด้วย

4.1 ความพยายามและความอดทน หมายถึง คุณลักษณะของนิสิตที่มีความมุ่งมั่น มีความหนักแน่น ของจิตใจ มีความเข้มแข็งและมั่นคง เมื่อมีทั้งสิ่งดีและมี ดีมากกระทบต่อร่างกายและจิตใจก็ยังคงสามารถรักษา สภาพความสงบของจิตใจไว้ได้เพื่อนำตนเองให้ผ่านพ้น ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ แล้วนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย หมายของความสำเร็จในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนบรรลุถึงความดีงามได้ด้วยความอดทน โดยมี พฤติกรรมการแสดงออกดังนี้ มีความอดทนต่อความ ยากลำบากทั้งทางกายและทางใจ ขยันหมั่นเพียรไม่ หลีกเลียงการงาน ทำงานที่ยากลำบากด้วยความตั้งใจ ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา กล้ายอมรับในสิ่งที่ผิดพลาดรู้จัก ให้อภัยผู้อื่นมีแสดงอารมณ์เมื่อถูกขู่ข่ม ไม่แสดงความ

เสียใจเมื่อถูกตำหนิ และผู้ฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ด้วยจิตใจหนักแน่น

4.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะของนิสิตที่ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีความตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา และใจ ต่อดตนเองและผู้อื่น โดยมีพฤติกรรมแสดงออกดังนี้ ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ก่อนจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เป็นคนพูดจริงทำจริง ออกข้อสอบแล้วจะไม่นำไปบอกนักเรียนมีความยุติธรรมเพียงตรง พบของมีค่าตกในโรงเรียนจะนำไปแจ้งหาเจ้าของทันที เมื่อมาถึงโรงเรียนจะรีบลงมือปฏิบัติงานทันที และปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

4.3 ความมีวินัย หมายถึง การแสดงออกของนิสิตอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ปฏิบัติตามแบบแผนกฎเกณฑ์ มีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานตามหน้าที่ และยอมรับผลการกระทำของตนเอง ช่วยรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน รักษาภิยามารยาท เคารพสถานที่ ใช้วาจาสุภาพ และให้เกียรติผู้อื่น

4.4 จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวม เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและประเทศโดยรวม ไม่เห็นแก่ตัว และการตัดสินใจกระทำสิ่งใดต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียที่อาจเกิดต่อสาธารณะหรือผลกระทบกับสังคม

5. กิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง วิธีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เสริมสร้างค่านิยม ใช้กระบวนการและการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อให้นิสิตเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติขณะเป็นนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วางตัวได้ถูกต้องในฐานะนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปฏิบัติงานได้ถูกต้องเหมาะสม มีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียนรู้ และอดทน

6. แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นชุด

ของข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แยกเป็นแต่ละด้านประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความพยายาม และความอดทน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1) แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ คุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุดมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามที่กำหนด แล้วตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพิริจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นผู้ประเมิน โดยพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียน ข้อคำถาม แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 หลังจากนั้นนำ แบบวัดที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และ นำผลการทำทดลองมาวิเคราะห์อำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้สถิติ t - test แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนก t ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำให้ได้ข้อคำถาม ที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 34 ข้อ แบ่งเป็นแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความพยายามและความอดทน จำนวน 7 ข้อ ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 7 ข้อ ด้านความมีวินัย จำนวน 10 ข้อ และ ด้านจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 10 ข้อ โดยแต่ละข้อมีอำนาจจำแนก ระหว่าง 2.100 ถึง 5.682 และในแต่ละด้าน มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.617 ถึง 0.819 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908

2.2) แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ วันแรกพบ ปฐมนิเทศ การประชุมอบรมให้ความรู้ ครั้งที่ 1 การประชุมอบรมให้ความรู้ ครั้งที่ 2 การประชุมอบรมให้ความรู้ ครั้งที่ 3 และปัจฉิมนิเทศ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าสถิติคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนการเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยสถิติทดสอบ t (t -test dependent samples)

สรุปผลการวิจัย

1. นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณธรรมและจริยธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.24, SD = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพยายามและความอดทนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.05 SD = 0.47) ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.37 SD = 0.42, \bar{X} = 4.25 SD = 0.48 และ \bar{X} = 4.29 SD = 0.44 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความพยายามและความอดทนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.65 – 4.29 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.62 – 0.65 โดยมีบางหัวข้อประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นิสิตตรวจงานนักเรียนอย่างละเอียด และมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน นิสิตพยายามสร้างสื่อการสอน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจนักเรียนได้ง่ายขึ้น (\bar{X} = 4.29, SD = 0.68 และ \bar{X} = 4.26, SD = 0.62 ตามลำดับ) ความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.24 – 4.59 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.56 – 0.70 ความมีวินัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.21 – 4.65 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.09 โดยมีบางหัวข้อประเมินอยู่ในระดับมาก คือ นิสิตไม่นำอาหารขึ้นไป

รับประทานบนห้องพัก และนิสิตขออนุญาตอาจารย์ที่เลี้ยงทุกครั้งเมื่อจะออกนอกบริเวณโรงเรียน (\bar{X} = 3.21, SD = 1.04 และ \bar{X} = 4.18, SD = 1.09 ตามลำดับ) และจิตสำนึกสาธารณะมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.97 – 4.50 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.56 – 0.77 โดยมีบางหัวข้อประเมินอยู่ในระดับมาก คือ เมื่อเศษกระดาษหรือขยะตกที่พื้น นิสิตจะเก็บทิ้งลงถังขยะทันที และนิสิตจะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความสมัครใจ (\bar{X} = 3.97, SD = 0.76 และ \bar{X} = 4.12, SD = 0.73 ตามลำดับ)

2. นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณธรรมและจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.31, SD = 0.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพยายามและความอดทนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.39 SD = 0.44) ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.49 SD = 0.35, \bar{X} = 4.37 SD = 0.39 และ \bar{X} = 4.35 SD = 0.38 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความพยายามและความอดทนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.62 – 4.35 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.90 โดยมีบางหัวข้อประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นิสิตพยายามสร้างสื่อการสอน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจนักเรียนได้ง่ายขึ้น (\bar{X} = 4.35, SD = 0.69) ความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.35 – 4.62 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55 – 0.82 ความมีวินัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.29 – 4.76 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.49 – 1.03 โดยมีบางหัวข้อประเมินอยู่ในระดับมาก คือ นิสิตไม่นำอาหารขึ้นไปรับประทานบนห้องพัก และนิสิตขออนุญาตอาจารย์ที่เลี้ยงทุกครั้งเมื่อจะออกนอกบริเวณโรงเรียน (\bar{X} = 3.29, SD = 1.03 และ \bar{X} = 4.15, SD = 0.96 ตามลำดับ) และจิตสำนึกสาธารณะมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.76 – 4.82 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.78 โดยมีบางหัวข้อประเมินอยู่ในระดับมาก คือ เมื่อเศษกระดาษหรือขยะตกที่พื้น นิสิตจะเก็บทิ้งลงถังขยะทันที (\bar{X} = 3.76, SD = 0.78)

3. การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.726, p = 0.473$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.421, p = 0.165, t = 1.204, p = 0.237$ และ $t = 0.654, p = 0.517$ ตามลำดับ) ยกเว้นด้านความพยายามและความอดทน ที่มีคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.671, p = 0.507$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์และการสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความพยายามและความอดทนอยู่ในระดับมาก มีความซื่อสัตย์ มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมีคุณธรรมและจริยธรรมในระดับมากที่สุดแสดงว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตเหล่านี้ได้รับการสั่งสมประสบการณ์และความรู้ต่างๆ มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานด้วยหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่มีความมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษามีมาตรฐานด้านความรู้ ประสบการณ์

ปฏิบัติงานวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของคุรุสภา ซึ่งในแต่ละชั้นปีจะมีรายวิชาทั้งความรู้ด้านศึกษาศาสตร์ ความรู้เฉพาะสาขาวิชา และความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมทำให้นิสิตเหล่านี้ได้รับการฝึกฝนคุณธรรมและจริยธรรมมาพอสมควรก่อนที่จะมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำให้คุณธรรมและจริยธรรมด้านต่างๆ สั่งสมในตัวนิสิตแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยนต์ ชุ่มจิต (2531 : 139) และลัดดา เสนาวงษ์ (2532 : 59) ที่กล่าวว่า คุณธรรม คือ ความดีงาม ความถูกต้องที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลแต่ละคน และพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวรรณาวชิรปราการสกุล (2533 : 9 - 11) ที่กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมาเป็นเวลานาน โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และความเคยชิน ซึ่งแสดงออกทางกาย วาจา ใจ เป็นลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่ได้ประพฤติปฏิบัติ และคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม

1.2 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความพยายามและความอดทนอยู่ในระดับมาก มีความซื่อสัตย์ มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมีคุณธรรมและจริยธรรมในระดับมากที่สุด แสดงว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตเหล่านี้มีคุณธรรมและจริยธรรมระดับมากที่สุดอยู่แล้วก่อนการมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามผลการทดสอบก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และคุณธรรมและจริยธรรมนั้นคือ คุณงามความดีที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละคน และยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัยซึ่งกับแนวคิดของ ลัดดา เสนาวงษ์ (2532 : 59) และนอกจากนี้นิสิตเหล่านี้ยังได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มเติมทำให้นิสิตเหล่านี้

ยังมีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดเหมือนเดิม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg) (กรมวิชาการ. 2541: 38 – 39 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1965 และKohlberg. 1979: unpagged) ที่แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นระดับขั้นตามความเหมาะสมแต่ละวัย เมื่อจัดกิจกรรม ดังนั้นเมื่อจัดกิจกรรมพัฒนาการและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านต่างๆ แก่เด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยจึงทำให้เด็กเหล่านี้มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้วยค่าสถิติทดสอบ t (t – test Dependent) พบว่า โดยภาพรวมหลังเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณธรรมและจริยธรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตหลังเข้าร่วมกิจกรรม เท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความพยายามและความอดทน ที่มีคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความพยายามและความอดทน อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านความซื่อสัตย์ ด้าน ความมีวินัย และด้านจิตสำนึกสาธารณะ หลังเข้า

ร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความพยายามและความอดทน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยทำให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และทฤษฎีพัฒนา การทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg) (กรมวิชาการ. 2541: 38 – 39; อ้างอิงจาก Piaget. 1965 และKohlberg. 1979: unpagged) ที่แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นระดับขั้นตามความเหมาะสมแต่ละวัย ซึ่ง เพียเจต์ กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 8 ปี ขึ้นไปจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นคิดด้วยรูปธรรม (Concrete-operational thinking) และขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (Formal operation1 thinking) เด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และตั้งเกณฑ์ที่เป็นตัวของตัวเองได้ ส่วน โคลเบิร์ก กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 11 – 25 ปีจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมหลายขั้นตอน และการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ต่างๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นรูปธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งอยู่ในวัยที่สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้นจึงทำให้นิสิตเหล่านี้มีคุณธรรมและจริยธรรมดีขึ้น แต่ด้วยระยะเวลาที่ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งด้วยเหตุที่นิสิตเหล่านี้มีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่แล้วทำให้คุณธรรมและจริยธรรมทุกด้านหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ สูงกว่าเดิมเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการส่งเสริมหรือ

พัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมซึ่งเป็นหนึ่งคุณธรรมและจริยธรรมในการศึกษาครั้งนี้ คือ ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและความสนใจในการทำกิจกรรม สำหรับกรณีหลังเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมีความพยายามและอดทนลดลงนั้น อาจเนื่องจากภาระงานที่มาก และกว่าจะทำงานแต่ละอย่างสำเร็จต้องใช้เวลาาน หรือนิสัยปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดีตามที่ตนเองคาดหวัง ทำให้นิสิตเกิดความท้อหรือเกิดความไม่พึงพอใจต่อความสำเร็จงานที่ทำ จึงทำให้ความพยายามและอดทนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของความพยายามและอดทนที่ว่า ความพยายาม คือ ความเพียรพยายามที่จะลงมือปฏิบัติลงมือทำงานที่ตนชอบที่ตนรัก ทำด้วยความพากเพียรพยายาม ทำด้วยความสนุก กล้าหาญ กล้าเผชิญกับความทุกข์ยาก ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น หากมีอุปสรรคข้อขัดข้องใดๆ ก็เพียรกำจัดปัดเป่าไปให้หมดสิ้นไป โดยไม่ย่อท้อ ไม่สิ้นหวัง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2556: ออนไลน์) และความอดทน คือ การรักษาภาวะปกติของตนไว้ได้ไม่ว่าจะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งที่ไม่พอใจหรือไม่พอใจ การกระทำทุกอย่างด้วยความตั้งใจ สม่ำเสมอเป็นระยะเวลาาน โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคทั้งปวง (โชติ จินตแสวง. 2542 : 97; ดวงเด่น นุเรนรัมย์. 2556 : ออนไลน์) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยเคยศึกษา คือ ทศนคติของนิสิตก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ความคาดหวัง) สูงกว่าทศนคติของนิสิตหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ผลที่ได้รับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรืออาจมีปัจจัยอื่นซึ่งนำศึกษาวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ต้องพิจารณาเลือกกลุ่มเป้าหมาย กำหนดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมและรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสม

มากกว่านี้ เช่น เมื่อมีการวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ควรพิจารณาเลือกเฉพาะนิสิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในระดับต่ำเข้าร่วมกิจกรรม หรือมีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมากขึ้นกว่าเดิมและมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ เป็นต้น

2. อาจมีการศึกษาถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือศึกษา จุดแข็ง และจุดอ่อนของกิจกรรมต่างๆ ที่ให้นิสิตเข้าร่วมเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย พร้อมทั้งปรับปรุง/ พัฒนา/แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และควรศึกษาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นระยะจากอาจารย์นิเทศประจำโรงเรียน หรืออาจารย์นิเทศการศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นิสิตมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. ควรมีการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแยกเป็นสาขาวิชา
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมหรือพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยจำแนกตามระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิต หรือจำแนกตามสาขาวิชา
4. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาความพยายามและอดทนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะศึกษาศาสตร์. (2545). **คู่มือการฝึกสอนของนิสิตประจำปีการศึกษา 2545**. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี วงศ์ธนะ. (2550). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ต โปรดักส์ จำกัด.
- โชติ จินตแสวง. (2542). **38 มงคล**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ดวงเด่น นุธรรมรัมย์. (2548). **ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2556. จาก http://www.sl.ac.th/html_edu/cgi-bin/sl/main_php/print_informed.php?id_count_inform=9421
- นรา บุรณรัช. (2540). **ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้**. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นฤมล ไชยสถานุเคราะห์. (2549). **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2555). **จรรยาบรรณวิชาชีพครู (Code of Ethics of Teaching Profession)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2555 จาก <http://www.edu.chula.ac.th/knowledge/rule/rule2539.htm>.
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). **เทคนิควิธีประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ลัดดา เสนาวงษ์. (2532). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิเศษรัฐการพิมพ์.
- วิกิพีเดีย. (2556). **วิริยะ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2556. จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2542). **คุณธรรมและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี. (2547). **ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนานิสิตจิตสำนึกของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณา วชิรปราการสกุล. (2533). **การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Drever, James. ed. (1972). *A dictionary of psychology*. 14th ed. Middlesex : Penguin Books.
- Kohlberg, Lawrence. (1976). "Moral stage and moralization: The cognitive development approach". *Moral Development and Behavior*. Ed. by Thomas Lickona, pp. 29-35. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Nobira Shinji. (2005). *The formation of the public consciousness of moral education in schools : Moral development theory of J. Habermas and L. Kohlberg and Their Practice*. Bulletin of the Center for Educational Research and Practice Toyama University.
- Vincrnt, Elizabert Lee. (1961). *Human psychological development*. New York : The Ronald Press.